Handiger werken doe je zo (deel 7)

Groenewegen: 'Door mechanisatie

Groenewegen (staand): "Onze mensen hebben een hekel aan planten. Het gaat je niet in de koude kleren zitten, als je een dag per week op een smal paadje, geknield moet werken."

"Ik ben nu eenmaal gek van automatisering. Daarom ben ik steeds bezig om dingen te verbeteren. Als er iets nieuws is, gaan we aan de hand van onze eigen registraties en de gegevens van de leverancier rekenen of het zinvol is aandacht te geven aan deze nieuwigheid. Pas daarna beslissen we of we ermee doorgaan. Zo gaan we na of de investering verantwoord is." Aan het woord is leliekweker Leo Groenwegen. Hij teelt samen met broer Ad en zoon Mike ongeveer 4 ha lelies op 2 locaties in het Westland.

TEKST: TON HENDRIX BEELD: ERIC VAN HOUTEN

Op het bedrijf aan de Groeneweg in 's Gravenzande telen de broers 'Aziaten' en aan de Oude Dijk in Maasdijk staan 'Oriëntals'. Voor kenners zijn dat principieel andere leliesoorten. Bij de 'Aziaten' staan de bloemknoppen recht omhoog waardoor ze nauwelijks in elkaar haken. Bovendien is de uniformiteit erg hoog.
Bij de 'Oriëntals' staan de knoppen alle kanten op waardoor ze gemakkelijk in elkaar haken. Daar komt bij dat bij dit ras de onderlinge verschillen groot zijn, waardoor er meer sorteringen voorkomen. Dat vereist extra sorteerwerk waardoor de teler ze niet 'op het bed' kan opbossen. Daarom gebruikt hij twee sterk van elkaar afwijkende werkmethoden.

Twee oogstmethoden

Op het bedrijf aan de Groeneweg maakt de teler bosjes van 5 gelijke takken. Deze worden in de kap op een lopende band naar de bosmachine in de schuur gelegd. De machine 'schept' de eerste bos opzij. De volgende bos schept de machine bij de eerste bos waardoor een bos van 10 takken ontstaat. Deze bos gaat door de machine, die de takken ontbladert en tot één bos bindt.
Aan het einde van de boslijn staat één medewerker die de bossen van een hoes voorziet en in dozen legt of op water zet.
Bij het oogsten haalt de teler eerst de grootste sortering uit de partij, bij het teruglopen naar het hoofdpad oogst hij de andere sortering. Omdat lelies ongelijk bloeien herhaalt dit zich drie keer bij één teelt.
Op het nieuwe bedrijf aan de Oude Dijk maken de oogsters 'handjes' van 2 tot 3 takken en leggen deze op de lopende band in de kap. In de schuur komen deze 'handjes' op een schuin staande bosband. Eén medewerker voegt de 'handjes' samen tot bossen van 10 takken. Deze bossen legt hij op een lopende band naar de bosmachine, die de bossen op lengte afknipt, ontbladert en bindt. Een andere medewerker zorgt daarna voor het inhoezen van de bossen en legt ze in dozen of zet ze op water. De takken, die afwijken van de grootste gemene deler van de partij, oogst hij pas bij het teruglopen naar het hoofdpad.

betere arbeidsomstandigheden'

Lopende band onder hoofdpad

Groenewegen: "Zover ik weet zijn wij het enige leliebedrijf in Nederland dat de bloemen onder het pad door naar de schuur vervoert. Alle andere telers gebruiken bovengrondse banden. Wij hebben op beide bedrijven onder het hoofdpad een goot met daarin een lopende band. Op regelmatige afstanden hebben we luiken gemaakt waardoor we de bossen vanaf de lopende band in de kap naar de goot kunnen afvoeren. In de schuur komen de bossen weer naar boven."

Bosmachine met lopende banden

"Om de arbeidsomstandigheden voor onze mensen te optimaliseren hebben we zoveel mogelijk bewerkingen gemechaniseerd. Wij waren het eerste leliebedrijf dat gebruik maakte van lopende banden en een bosmachine. Samen met Frank Huiskens van BTM hebben wij de bestaande bosmachine van chrysanten aangepast voor de verwerking van lelies", aldus de teler.
Lelies hebben meer bladeren dan chrysanten. Bovendien zitten deze bladeren vaster aan de tak. Daarom zijn er aangepaste ontbladermachines ontwikkeld, waarvan er twee in een bosmachine zijn opgenomen. Achter de bosmachine staat op beide bedrijven een bloemenlift. Daarin vangt de teler de bossen op die de inhoezer op een bepaald moment niet kan verwerken. Deze verwerkt hij dan bijvoorbeeld tijdens het verhangen van de band. Deze lift geeft extra rust, omdat de inhoezer niet verplicht is alle bossen direct te verwerken.

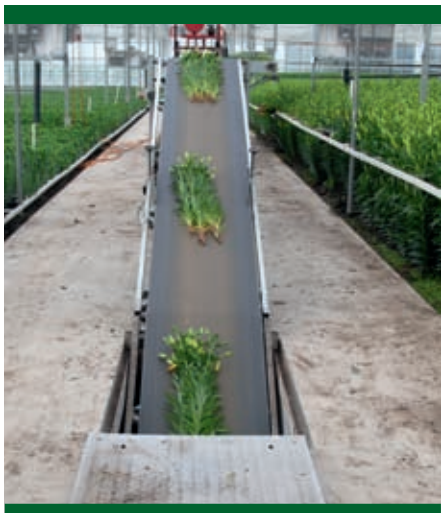

Volgens Groenewegen is hij de enige lelieteler in Nederland die de bloemen onder het pad door naar de schuur vervoert.

De teler heeft een bestaande bosmachine laten aanpassen en er twee ontbladermachine aan toegevoegd. Lelies hebben meer bladeren, die bovendien vaster aan de tak zitten dan bij chrysanten.

Eerste plantmachine

Groenewegen was destijds het eerste bedrijf dat gebruik maakte van een plantmachine voor bollen. "Onze mensen hebben een hekel aan planten. Het gaat je niet in de koude kleren zitten, als je een dag per week op een smal paadje, geknield moet werken. Vandaar dat wij met een aantal andere lelietelers in samenwerking met Van Den Berg uit Blokker het initiatief hebben genomen. Het prototype heeft bij ons proef gedraaid en uiteindelijk is de eerste machine ook bij ons terecht gekomen. Het principe is nog steeds hetzelfde: de machine rijdt over de buizen en boort gaten waar de mensen de bollen met de hand inzetten."

Geen ziekteverzuim

"We hebben het bedrijf aan de Groeneweg nu twaalf jaar. Sinds die tijd is een persoon één week ziek geweest en een ander twee dagen. Ons ziekteverzuim is minder dan 0,05%. Het enige wat we doen is persoonlijke aandacht geven aan onze mensen. Daardoor voelen zij zich bij ons thuis. Het is een verlengstuk van hun huis. Daardoor komt al het werk op tijd klaar. Wij hebben een afspraak voor 38 uur per week. Als het echter nodig is dan werken we wel 50 uur. Dat compenseren we in de zomer wanneer we twee maanden uit productie zijn. Gezien de prijsvorming willen we dan geen bloemen hebben", zegt Groenewegen. "Onze Turkse medewerkers willen graag twee maanden vakantie als zij op familiebezoek gaan. Dat kan bij ons in de zomer gemakkelijk."
Vrijdags sluiten deze telers de week af met een samenzijn waarbij een drankje klaar staat. Ook gaan ze jaarlijks samen uit eten en krijgt iedereen een kerstpakket. Het belangrijkste is en blijft de menselijke aandacht. "Omdat onze mensen zich thuis voelen, verloopt het werk altijd rustig. Paniek komt zelden voor. Collega's vinden het wel eens te rustig bij ons. Uit onze arbeidsregistratie blijkt echter dat wij meer takken per uur produceren dan andere telers. Dat komt mede door het geringe verloop."
Bij deze telers hebben alle mensen veel ervaring en kunnen ze elkaar bij alle werkzaamheden vervangen. Iedereen doet alles. "We werken altijd samen. Bij ons werkt een team. Normaal werken er op een bedrijf van onze omvang zes tot zeven personen; wij runnen het met vijf mensen".

Vervolgserie arbeidskundige artikelen
Dit is het zevende artikel in een serie over het optimaliseren van arbeid op het eigen bedrijf. Eerdere artikelen verschenen in de uitgaven van april, mei, juni/juli, augustus, september en oktober.

Leliekweker Groenwegen is gek van automatisering. Daarom werkt hij niet alleen met lopende banden in de kap, maar heeft hij ook een lopende band onder het hoofdpad. Verder werkt hij met een aangepaste chrysantenbosmachine en een plantmachine. Door de sterk doorgevoerde mechanisatie werken op beide bedrijven van ongeveer 2 ha geen zes tot zeven, maar slechts vijf mensen.

SAMENVATTING